

10. Fondo Europeo de Transición Xusta (FTX)

"Cambiar de modelo sen deixar a ninguén atrás."

10.1. Que é o Fondo Europeo de Transición Xusta?

O Fondo de Transición Xusta (FTX) é un instrumento económico da Unión Europea creado para apoiar os territorios máis afectados pola transición cara a unha economía climaticamente neutra. O seu obxectivo é garantir que a loita contra o cambio climático non xere novas desigualdades sociais nin económicas.

A Unión Europea estableceu como meta acadar a neutralidade climática no ano 2050, o que implica reducir drasticamente as emisións de gases de efecto invernadoiro. Este proceso supón o peche ou a reconversión de actividades altamente contaminantes, como:

- a minaría de carbón
- as centrais térmicas
- e outros sectores de alto impacto ambiental

O Fondo de Transición Xusta nace para axudar ás rexións que tiñan instaladas no seu territorio estas actividades contaminantes, das cales dependían economicamente. A súa desaparición pode provocar desemprego, crise social e despoboación. Así, o FTX busca facilitar unha transición xusta, ordenada e sostible, axudando a transformar o modelo produtivo sen deixar ninguén atrás.

EXERCICIO

Un dos obxectivos da Unión Europea é acadar a neutralidade climática no ano 2050. Que significa este obxectivo?

Relaciona o Fondo de Transición Xusta coa neutralidade climática da Unión Europea.

10.2 Obxectivos principais do Fondo de Transición Xusta

- Apoiar ás comarcas máis afectadas pola transición enerxética.
- Ofrecer alternativas laborais aos traballadores e traballadoras despedidos.
- Apoiar a creación de novas empresas sostíbles (enerxías limpas, reciclaxe, economía circular...).
- Ofertar formación profesional para a poboación afectada, baseada en novas competencias: dixitais, ambientais e tecnolóxicas.
- Promover a igualdade de oportunidades, especialmente para mulleres e mocidade.
- Fixar poboación no territorio, aportando oportunidades laborais que xeren riqueza local.

EXERCICIO

As actividades económicas xeran repercusións nas comunidades onde están asentadas. Algunhas son positivas e outras son negativas.

Imaxina que tes unha mina de carbón e unha central térmica ao lado da túa casa. Reflexiona e achega catro exemplos positivos de ter a mina e catro exemplos negativos.

Unha vez realizado este exercicio, pescuda sobre o concepto de externalidade positiva e negativa de produción?

10.3. Sectores prioritarios de actuación

O Fondo de Transición Xusta promove o desenvolvemento de sectores estratéxicos alternativos nas poboacións afectadas polo peche de sectores contaminantes, como os seguintes:

- **Enerxías renovables:** eólica, solar, hidróxeno verde e biomasa.
- **Industria verde:** fabricación de compoñentes para renovables e tecnoloxías limpas.
- **Economía circular:** reciclaxe, reutilización de materiais e xestión sostíble de residuos.
- **Rehabilitación ambiental:** recuperación de territorios degradados por actividades mineiras.
- **Formación e innovación:** programas educativos e centros tecnolóxicos.

EXERCICIO

Investiga sobre o noso pasado industrial e busca información sobre as minas de carbón e as centrais térmicas ubicadas en Cerceda e nas Pontes.

10.4. Quen se beneficia deste fondo

Traballadores/as despedidos/as en sectores contaminantes (exemplo: centrais térmicas das Pontes e Meirama).

- Mozos e mozas das comarcas afectadas, con oportunidades de formación e reciclaxe profesional.
- Empresas locais que apostan por proxectos verdes e sostibles.
- Concellos e entidades locais que presentan proxectos para revitalizar economicamente a súa comarca.

10.5. O Fondo de Transición Xusta en Galicia

Galicia é unha das rexións españolas que recibe fondos debido ao peche de dúas grandes centrais térmicas, nas Pontes de García Rodríguez e en Cerceda, que supuxeron a perda de centos de empregos e unha profunda transformación do modelo produtivo.

Os Fondos de Transición Xusta teñen orzamentado na nosa comunidade 111,3 millóns de euros para o período 2021-2027.

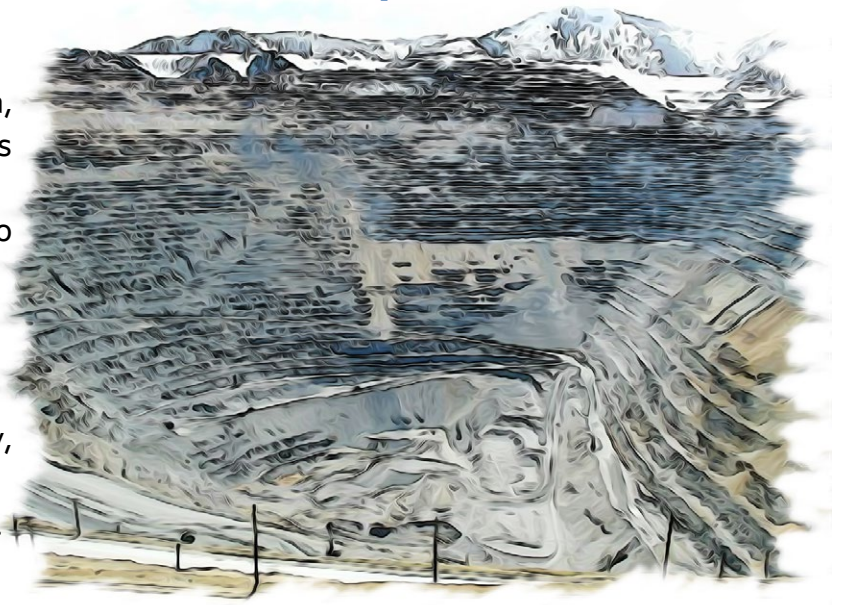
a) Zonas afectadas polo cambio de modelo produtivo

1. As Pontes (A Coruña):

- Peche da central térmica de Endesa, unha das máis grandes e contaminantes de España.
- Zona moi dependente do carbón e do transporte asociado.
- Peche da mina de carbón das Pontes.

2. Meirama (Cerceda, A Coruña):

- Peche da central térmica de Naturgy, que operou durante décadas.
- Peche da mina de carbón das Encrobas.

EXERCICIO

En que medida pensas que o Fondo de Transición Xusta é un elemento de loita contra a despoboación e garante da cohesión interterritorial?

b) Exemplos de proxectos realizados no Fondo de Transición Xusta

O Fondo de Transición Xusta permite financiar proxectos en toda a provincia da Coruña, aínda que se dá prioridade ás actuacións localizadas nos concellos máis afectados polo peche das centrais térmicas, como As Pontes de García Rodríguez e Cerceda, así como noutros municipios incluídos nos territorios de transición xusta.

As principais actuacións que se están a desenvolver son as seguintes:

1. Axudas á descarbonización e á renovación industrial

Estas axudas están destinadas a apoiar a transformación da actividade industrial cara a modelos máis sostibles nos territorios de transición xusta da provincia da Coruña.

Fináncianse proxectos como:

- **Proxectos de descarbonización industrial**, que reducen as emisións contaminantes mediante melloras tecnolóxicas, eficiencia enerxética e a modernización dos procesos produtivos.
- **Renovación industrial de industrias tractoras**, é dicir, empresas clave da zona que adaptan a súa actividade aos retos da transición verde mediante automatización, dixitalización e procesos máis limpos.
- **Proxectos vinculados a enerxías limpas e renovables**, como a implantación ou ampliación de instalacións solares, eólicas ou de hidróxeno verde ligadas á actividade produtiva.

2. Instrumento financeiro para PEMES

O Fondo de Transición Xusta tamén apoia ás pequenas e medianas empresas (PEMES) a través dun instrumento financeiro de préstamos parcialmente reembolsables, destinado a proxectos de investimento na provincia da Coruña, especialmente nas zonas afectadas polo peche das centrais térmicas.

Este instrumento financia investimentos produtivos que:

- Diversifican a actividade económica e melloran a competitividade das empresas.
- Modernizan procesos e tecnoloxías para facelos máis sostibles.
- Promoven a creación e consolidación de emprego.
- Apoian investimentos en maquinaria, instalacións ou tecnoloxías necesarias para o crecemento das PEMES.

3. Programa ActivaVerde

O programa ActivaVerde é un plan de apoio á recualificación profesional e á inserción laboral das persoas afectadas pola transición enerxética na provincia da Coruña.

O seu obxectivo principal é paliar as consecuencias económicas e sociais derivadas do peche das centrais térmicas de Meirama e As Pontes, favorecendo a creación de emprego de calidade. Este programa dá prioridade ás persoas residentes nos municipios incluídos nos Convenios de Transición Xusta de Galicia, entre os que se atopan, entre outros: As Pontes, Cerceda, Ferrol, Ortigueira, Ordes, A Laracha, Carral ou Monfero.

En conxunto, estas actuacións buscan crear novas oportunidades económicas, emprego sostible e un futuro máis verde nos territorios afectados polo cambio de modelo enerxético.

Se queres saber máis sobre o Fondo de Transición Xusta en Galicia podes entrar nas seguintes páxinas web:

https://www.xunta.gal/es/notas-de-prensa/-/nova/019182/galicia-reune-comite-seguimient-to-del-programa-del-fondo-transicion-justa-espana?utm_source=chatgpt.com

https://igape.gal/es/noticias/item/206-la-xunta-avanza-en-el-fondo-de-transicion-xusta-p-ara-impulsar-proyectos-tractores-en-los-que-participen-las-pymes-gallegas?utm_source=chatgpt.com

https://www.transicionjusta.gob.es/content/dam/itj/files-1/Documents/Convenios_transicion_justa/Informe%20TransicionJusta%20Meirama_abril2025.pdf